Sandheden tro.

En Fortælling fra Huguenotforfølgelserne.

Fra Engelsk.

(Fortsat).

Her skjulte den unge Mand Ansigtet i sine Hænder og hulkede højt ved denne frygtelige Tanke. De legemlige Lidelser, som han maatte gennemgaa, var for intet at regne mod den Angst for sine kæres Skyld, som han ofte maatte udstaa, og som mangen en Gang overvældede ham.

Hans stærke, dybe Natur, som aldrig gjorde noget halvt, elskede med hele Hjertets Varme og Inderlighed. Baandet mellem ham og hans Forældre havde altid været stærkt og hjerteligt, og nu forstod han mere end før, hvad Renee var for ham, medens han samtidig maatte sige sig selv, at han rimeligvis var skilt fra hende for hele Livet, og som ramt af et skarpt Sværd fo'r han op, idet han spurgte sig selv:

„Vil hun blive ked af at vente paa mig? Maaske hun i det fremmede Land vil møde nogen, som hun kan — elske. Burde jeg da ikke løse hende fra hendes Løfte?"

Men han kom atter snart til at tænke:

„Hvor kan jeg tvivle om hendes Troskab! Det er lavt af mig selv kun for et Øjeblik at nære saadan en Tanke! Det er umuligt, at min ædle, trofaste Renee kunde være troløs og usand. Derfor bort med disse Tanker! Selv om jeg er skilt fra hende, kan mine Bønner omslutte hende og hente Velsignelse ned over hende. Den Herre, som vi begge elsker, vil være med os, og vi vedblivet at være forenede i hans Kærlighed. Jeg klagede over min Afmagt til at beskytte hende, men vor Gud er vor faste Borg, vor Sol og Skjold. Hvad gør det saa, om vort næste Møde først bliver paa den anden Side Floden? Denne evige Salighed vil ganske veje op mod denne Tids Lidelser."

Saaledes forsøgte han at trøste sig, men hans Mod sank dog atter og atter.

Endelig blev han forstyrret i sine Tanker, ved at Døren til hans Celle knagede paa de rustne Hængsler, og Fangevogteren viste sig med et Lys i Haanden efterfulgt af en fremmed. Ved første Øjeblik forstod han, at det var en Præst, der var kommen for at omvende ham.

Men Præsten var ingen stor Teolog, og han maatte snart indrømme, at han kom ikke langt med sine Bevisgrunde, hvorpaa han forsøgte Overtalelse, men heller ikke med mere Held. Idet han betragtede den unge Mands smukke Ansigt og ædle Holdning midt i disse usle Omgivelser og med Udsigt til en forfærdelig Fremtid, fyldtes hans Hjerte med en inderlig Medlidenhed.

„Du behøver blot at sige et Ord for at afværge dine Vildfarelser, saa bliver Fængselsdørene straks lukkede op for dig. Hvorfor vil du blive ved at holde fast ved dit Stivsind, min Ven? Hvorfor vil du ødelægge din Fremtid ved din Taabelighed?"

„Fordi, for at tale ganske oprigtigt, det vilde være at tage evig Skade paa min Sjæl, dersom jeg foregav at tro paa noget, som jeg mener strider absolut mod Sandheden," svarede Armand bestemt, men stille og sagtmodigt.

Efter Forsøg paa yderligere Beviser og Overtalelser forlod Præsten, skuffet og ærgerlig, Cellen, men kun for snart efter at komme tilbage og atter drøfte det samme Spørgsmaal med samme trættende Gentagelser, der satte Armands Taalmodighed paa en haard Prøve.

Nogle Uger efter fik den stakkels Fange Underretning om, at den følgende Dag skulde Galejslaverne drage af Sted til Marseille. Disse lange Slavetog vandrede ofte fra den ene Ende af Landet til den anden som et Skuespil og Nydelse for Befolkningen, der tidt haanede og stenede de ulykkelige Slaver. Men Armand, som aldrig havde set noget lignende, anede ikke, hvad en saadan Vandirng betød og hilste denne Forandring fra Fængselslivet med Glæde.

Før han forlod Fængslet, maatte han iføre sig den røde Trøje, der kendetegnede Huguenotterne. Disse Troens Bekendere dannede kun en lille Del af den store Flok paa en tre — frie Hundrede, der for Størstedelen bestod af Samfundets Udskud, Mordere, Tyve og andre grove Forbrydere. De var lænkede sammen to og to ved en lang Kæde om Halsen. Hver Gang en Fange faldt om af Trathed — og det var noget, som skete hyppigt, eftersom Mænd af alle Aldre, unge og gamle, svage og skrøbelige, var lænkede sammen — mærkedes Foldet i hele Rækken og foraarsagede store Smerter. Naar Fangerne fik Befaling til at sidde eller rejse sig, maatte Bevægelsen ufravigelig gøres af alle paa samme Tid. Med Fangerne fulgte altid en Afdeling Soldater, som ikke sparede Pisken paa dem, der faldt eller ikke kunde følge med.

„Omkring paa alle Frankrigs Landeveje kunde man se disse stakkels Mennesker vandre af Sted lænkede sammen med tunge Jernlænker. Undertiden blev de, naar de var ude af Stand til at gaa, transporterede i Vogne, hvortil de saa var lænkede. Faldt de om paa Vejen af Udmattelse, tvang Soldaterne dem ved Piskeslag til at rejse sig og fortsætte Vandringen. Deres Føde var tarvelig og utilstrækkelig, thi Soldaterne tog mindst Halvdelen af det Beløb, de fik til Fangernes Kost, til sig selv. Naar de holdt Hvile, blev de indespærret i ubyggelige Fængsler eller i Udhuse hos Bønderne, hvor de maatte ligge paa den kolde Jord"*).

Til alt Held for Armand var hans Medfange ogsaa Huguenot; han kunde jo ligesaa godt være bleven lænket til en eller anden raa Fyr. Hans Medfange var bleven dømt til Galejerne, fordi han havde huset en huguenottisk Præst. Det var en højtstaaende Mand, over 70 Aar gammel, med snehvidt Haar og et mildt ærværdigt Udseende. Hans skrøbelige, rystende Legeme syntes at gøre ham ganske uskikket til den lange Rejse til Fods, eftersom den uden Tvivl vilde vare i adskillige Maaneder, udsat for Vinterens Barskhed med utilstrækkelig Føde og utallige andre Lidelser, som faldt i Galejslavernes Lod.

En af Fangerne, hvis røde Trøje ogsaa betegnede ham som Huguenot, var en Dreng paa tolv Aar, hvis Forbrydelse bestod i, at han sammen med sine Forældre havde overværet Gudstjenesten. En anden Dreng paa femten Aar var ogsaa bleven paagreben ved en protestantisk Gudstjeneste, medens to andre, en Mand i sin bedste Alder og en gammel paa henved de firs, var bleven standset ved Grænsen, idet de forsøgte at forlade Frankrig.

„De er ikke meget skikket til at vandre til Fods," bemærkede Armand, idet han saa medlidende paa sin Lidelsesfælle, da han lagde Mærke til hans svage, vaklende Gang. „Det er grusomt at tvinge Dem til noget, der absolut overstiger Deres Kræfter."

„Det er Guds Villie, min unge Ven, og jeg ønsker ikke nogen Forandring i hans Villie," svarede Hr. Lagrange roligt med et mildt Smil. „Det er ham, som Dag for Dag lægger Byrden paa os, og han vil ogsaa give os Kraft til at bære den, saa længe det er os gavnligt. Er der ikke Hvile i den Tanke?"

„Dersom vi ikke vidste, at alt, hvad der sker med os, er efter Guds Villie, vilde det være umuligt for os at bære det," hviskede Armand.

„Lad os saa opmuntre hinanden ved at tænke paa den Herlighed, som venter os, dersom vi holder ud til Enden," svarede den gamle Mand med et straalende Blik. „Denne Trængsel varer kun en stakket Stund, og det er nu Guds Maade at opdrage os paa, for at vi kan blive skikkede til hans Rige."

„Ja, De vil uden Tvivl snart blive kaldt hjem; thi det er umuligt, at De kan holde længe ud; men jeg — jeg er ung og stærk."

„Og Modet svigter, naar du ser paa Vejens Længde?" spurgte den gamle Mand, og nu var det hans Tur at se medlidende paa sin Ledsager. „Ja, det er uden Tvivl vanskeligere for dig; thi det er rigtig, hvad du siger, at det kan ikke vare længe, før Himlens Porte vil aabne sig for at tage mod mig. Men sat Mod, min Søn. Se ikke paa Vejens Længde, men se hen til Maalet og tag saa een Dag, et Skridt ad Gangen, idet du husker, at hver Dag, ja hvert Skridt bringer dig nærmere til Maalet. Vær tro i Dag, tag i Dag i Taalmodighed og uden Knurren imod de Forhaanelser og Lidelser, som den Dag bringer; søg i Dag at ære din Mesters Navn igennem det altsammen — det er alt, hvad Gud forlanger af os. Og hans Helligaand vil Dag for Dag give os den fornødne Kraft og Naade," tilføjede den gamle Huguenot med Inderlighed.

Armand takkede ham med et Blik, men sagde intet. De gik saa videre, indtil den gamle Mand snublede over et eller andet paa Vejen; men straks var den vagthavende Soldat tilrede med sine Pisk, som han lod falde paa den gamle Mands Ryg med Ordene:

„Naa, du dovne, huguenottiske Hund! Dersom du ikke kan staa bedre, skal du faa min Pisk at smage."

Armands Øjne lynede af Harme, og det var ham næsten vanskeligt at holde den tilbage. Han havde mest Lyst til at vende sig, tage Pisken fra Manden og give ham nogle Slag med den, men hans Lænker gjorde ham desværre ganske afmægtig. Desuden vilde en saadan Adfærd ikke være til nogen Gavn; men hans Blod kogte alligevel af Raseri over det umenneskelige i at behandle en gammel, værgeløs Mand saaledes. Saa snart Harmen havde lagt sig, og han kunde tale roligt, sagde han:

„Gid jeg kunde hjælpe og støtte Dem med min stærke Arm, men af, denne Lænke hindrer mig i at være Dem til Nytte!"

„Hjertelig Tak, min Ven, for din kærlige Hensigt. Jeg ser kun daarligt, og derfor faldt jeg, og desuden er jeg ikke kommen mig efter den Feber, som jeg fik i det usle Fængsel, hvor jeg har siddet de sidste Uger. Vi var fyrretyve Fanger i et lille Rum, ganske faa Fod i Firkant, fugtigt og muggent, og kun et tyndt Lag Straa paa de kolde Stene."

„Hvor grusomt! I Deres Alder!" udbrød Armand.

„Men i det Fængsel var jeg Himlen nærmere end nogen Stunde før. Frelseren, for hvis Skyld jeg led, kom mig ganske nær, og jeg vilde ikke have byttet den usle Celle for det prægtigste Slot paa Jorden, hvor han ikke var nærværende."

Den gamle Mands Ansigt lyste af en forklaret Glans, og han kunde gaa rask til, som om han for en Stund blev hævet over al sin Elendighed, holdt oppe af en usynlig Haand.

Men en Stund efter blev hans Gang atter vaklende, han snublede atter, og den raa Soldat tvang ham atter ved sine Piskeslag til at gaa videre. Atter kogte Blodet i Armands Aarer af Raseri, medens den gamle Huguenot atter tog mod Slagene med Ydmyghed og Taalmodighed.

„De Skurke, at behandle Dem saaledes!" mumlede han.

Men den gamle Mand vendte sig mod Armand med et mildt, bebrejdende Blik, idet han sagde:

„Taalmodighed, min Ven! Vi maa lære at tilgive, og det er ikke saa vanskeligt, naar vi ser paa ham, der stod stum som et Lam overfor dem, som klipper det, og tog imod Pøbelens Haan og Bespottelser for vor Skyld. Naar jeg ser paa det Guds Lam, føler jeg, hvor ringe det Kors, jeg har at bære, er i Sammenligning med, hvad han led, og jeg tænker paa Ordene: „Disciplen er ikke over sin Mester." Ja, jeg forstaar, hvilken Ære det er at blive behandlet i nogen Maade som han."

Armand saa stille og ærbødigt paa den gamle Mand, idet han tænkte:

„Saadanne høre Guds Rige til."

XVIII

En sejrende Hjemrejse.

Da Fangerne kom til det Sted, hvor de skulde tilbringe Natten, blev de førte til en aaben Gaard, hvor deres Klæder skulde undersøges. Dette varede en tre Timers Tid, og i al den Tid maatte de stakkels Fanger staa udsatte for den bidende Blæst og Frost, uden nogen, som helst Læ eller Beskyttelse. Det var kun et Under, at ikke mange omkom af Kulde, men at nogen i det hele overlevede den Nat.

Da der endelig lød Befaling til at gaa over Gaarden til det usle Skur, hvor de skulde være Natten over, var mange ude af Stand til at røre sig til Trods for de mange Slag, der tildeltes dem.

Armand, som var bange for, at hans gamle Ven ikke kunde overleve denne Behandling, saa med Bekymring, at han var ude af Stand til at rejse sig, fordi han havde mistet Bevidstheden. Men de vagthavende Soldater havde ikke Ærbødighed for Alderdom og Svaghed og piskede ham, indtil han genvandt Bevidstheden.

I sin Harme glemte Armand at være forsigtig og gjorde ivrig Modstand mod denne barbarisk Behandling, hvilket kun havde til Følge, at han selv fik en Del Slag.

„Taalmodighed, min unge Ven!" sagde Hr. Lagrange svagt. „Vi maa ikke kæmpe mod vor Skæbne, men lide i Ydmyghed. Dette varer ikke længe."

Men til Trods for denne sagtmodige Paamindelse bed Armand Tænderne sammen i afmægtig Harme, da han maatte se paa, at Soldaterne tog den gamle Mand fast i Lænken om Halsen og slæbte ham over Gaarden til Skuret, hvor de skulde tilbringe Resten af Natten*).

Men den frygteligste Tid paa Rejsen var dog den, som de tilbragte i Fængslet La Tournelle i Paris. Selv de, som var vant til Fængsler, Lænker og Brand, gøs af Skræk, fordi det overgik alt, hvad de før havde set af den Art.

Efter at Armand og Hr. Lagrange i et Par Dage havde været sammen med de andre, lykkedes det hin ved Bestikkelse at faa Fangevogteren til at flytte dem hen ved Vinduet, for at den gamle Mand kunde faa lidt Luft. Ved yderligere Bestikkelse fik han ham til kun at lænke dem omkring Benene, saa at de kunde sidde eller ligge, hvilket før havde været en Umulighed.

Armand vaagede kærligt over den gamle Mand og søgte at lindre hans Lidelser saa meget, han kunde, thi han havde fattet en inderlig Kærlighed til ham, og han forstod, at hans Dage var talte. Han tog hjertelig Del i den Glæde, der blev ham til Del — et Besøg af hans Hustru, som opholdt sig i Paris, og som formedelst gode Venners Indflydelse havde erholdt Tilladelse til at se sin Mand gennem Jernstængerne for Vinduet. Armand kunde næsten ikke taale at se, at hun rakte sin Haand ind mellem Stængerne og badede hans Saar, idet hun søgte at opmuntre ham. Men det var ogsaa, hvad hun kunde gøre, endskønt hendes Hjerte krympede sig af Smerte over at se den elskede Fanges Lidelser. At se deres Kærlighed til hinanden og stille Taalmodighed var nok til at smelte de haardeste Hjerter, og Armand fik ofte Taarer i Øjnene.

Imidlertid var det ganske øjensynligt, at det var mod Enden med den gamle Mand, og Dag for Dag svandt lidt af hans Kræfter; men blev Legemet svagere, blev Haabet saa meget desmere levende.

„Vor Adskillelse varer ikke længe," sagde han en Dag til sin Hustru. „Du vil snart følge efter mig. Farvel, du kære. Din Kærlighed har været mig dyrebar; men min Frelser kommer førend min Hustru og mit Barn, og til ham gaar jeg nu. Derfor maa det være din Trøst, at jeg er sluppen fri for alle disse Lænker og Baand for at være hos ham, hvor Glæden er evig."

Før der kom Befaling til, at Fangerne skulde gaa videre, var Lagranges Sjæl udenfor sine Forfølgeres Ondskab. Et Udtryk af usigelig, dyb Fred hvilede over hans magre, udtærede Ansigt, der havde et saa ædelt Udtryk, at han lignede en Kriger, der hvilede en Stund, hvilket han jo i Grunden ogsaa var, og havde endog kæmpet Kampen med Ære. Da den gamle Mand døde, var det for Armand, som om han skuede ind i Himlen. Det var, som om han saa, at Martyrkronen raktes ud mod den hjemvendende Stridsmand, som om han hørte Englesangen, der hilste ham velkommen hjem.

Skønt han sørgede over, at han havde mistet sin kære Medfange, haabede han dog, at Mindet om ham og hans Eksempel paa hellig Taalmodighed og Sagtmodighed skulde blive til Velsignelse for ham i Fremtiden.

Nogle Dage efter Lagranges Død skulde Fangerne atter paa Vandring, og atter havde Armand den Glæde at blive lænket til en Protestant. Denne Gang var det til den unge Dreng paa femten Aar med det bestemte Udtryk, og dette var ogsaa en Glæde for Caspar Bournet, der allerede nærede en dyb Beundring og inderlig Hengivenhed for den unge Adelsmand, hvis frimodige Blik og ærlige Væsen straks havde vundet hans Hjerte.

XIX

Galejslaven.

„Jeg haaber, at vi kommer om Bord paa samme Galej," sagde Casper Bournet maaske for tyvendeGang, da de endelig efter den lange, trættende Rejse var i Nærheden af Marseille. „De har været saa god imod mig, at det vilde være forfærdeligt, dersom vi bliver skilt." Med disse Ord saa Drengen kærligt paa Armand.

„Jeg haaber ogsaa, vi faar Lov at blive sammen," svarede Armand. „Men hvorledes det end gaar, har det været en Trøst for mig, at du har været min Medfange under Rejsen."

„En Trøst for Dem," gentog Casper med et straalende Blik. „Er det muligt? Det har været en Trøst og Glæde for mig; men medens De har været saa god imod mig, ved jeg ikke, hvad jeg har givet Dem til Gengæld, endskønt jeg gerne gik i Døden for Deres Skyld."

„Nej, saa ensidigt har det ikke været," svarede Armand, idet han smilede ad Drengens Begejstring. „Din Kærlighed har virkelig været en Opmuntring for mig, og hver den, som bliver fast og urokkelig, hjælper de andre med sit Eksempel."

„Dersom jeg altid kunde være sammen med Dem eller dog blot i Nærheden af Dem, saa at jeg af og til kunde se Dem, vilde selv Livet paa Galejerne forekomme mig taaleligt. Men dersom de skiller os ad . . . ." og Drengen afbrød ved denne forfærdelige Tanke.

„Selv da har du den bedste af alle Venner hos dig," sagde Armand kærligt. „Dersom det er hans Villie, at du skal skilles fra dine jordiske Venner, er det uden Tvivl, fordi det er hans Hensigt at lade dig mærke hans Nærhed og Samfund saa meget mere."

„Men De vil ikke glemme mig," hviskede Caspar efter en kort Pause, og hans Øjne var fyldte med Taarer. „Vil De tænke paa mig af og til-"

„Ja, endog meget ofte; jeg skal ikke glemme min unge Ven Caspar. Men jeg haaber, vi maa komme om Bord paa samme Galej."

„Nej, jeg har en Forudanelse om, at vi bliver skilte," sagde Casper bedrøvet.

Og hans Forudanelse bevist sig at være rigtig; thi da de kom til Marseille, blev nogle anbragt paa en Galej, andre paa en anden, og til sin store Sorg blev Casper ført om Bord paa „Frankrig", medens Armand kom paa „Prinsessen."

Den kongelige Galej var et stort Skib, halvandet Hundrede Fod langt og fyrretyve Fod bredt; Besætningen bestod af fem Hundrede Mand, hvoraf de tre Hundrede var Slaver. Skønt det havde to Master, brugtes dog stadig Aarerne. Disse var halvtredsindstyve Fod lange, og heraf naaede de syvogtredive Fod udenfor og tretten indenfor Skibet. Paa hver Side var der fem og tyve Bænke.

Ved hver Aare var der fire Slaver, alle lænkede til samme Bænk ved en ti Fod lang Lænke. Den yderste af Slaverne var i Almindelighed en Tyrker, der var den stærkeste; disse var ikke lænkede, men havde kun en Ring om Benet til Tegn paa Slaveri.

De maatte alle ro paa samme Tid, ellers vilde de blive ramte af de andre Aarer fra begge Sider; desuden var det yderst trættende at ro, thi de maatte rejse sig, hver Gang de skulde trække Aaren tilbage. Deres Dragt var saa sparsom som vel mulig, idet den kun bestod af et Slags Forklæde og en kort, rød Trøje med korte Ærmer. Som yderligere Tegn paa Slaveri maatte de lade deres Hoveder være tæt ragede.

Det var intet Under, at Armands Mod sank, og at en Fortvivlelsens Følelse greb ham, da han blev ført om Bord paa Skibet, og hans Blik faldt paa de elendige Stakler i Lænker og Pjakter, som han herefter skulde være sammen med. Det var allerede en Ydmygelse at maatte iføre sig Galejslavens forhadte Dragt og derved blive stillet i Klasse med de laveste og usleste af Menneskeslægten, som mange af disse Slaver var. Endnu en Forhaanelse, som han ikke var forberedt paa, var, at han maatte lade sit Haar rage af; og den sidsteDraabe i hans Lidelsesbæger var, at han blev lænket til en Bænk sammen med raa, frække Forbrydere, hvis Tale ligefrem forpestede Luften. Det var for ham, som om han i Sandhed havde naaet Toppunktet af Skam og Fornedrelse; var det muligt, at der var noget værre?

Det var en frygtelig Mørkets Time for den stakkels Huguenot, hvori Fristeren mere end en Gang nærmede sig og hviskede:

„Hvorfor vil du taale saadanne Lidelser og Forsmædelser? Hvorfor vil du ikke hellere gøre Ende paa det hele ved et afværgende Ord? Der behøves jo kun et Ord for at slippe bort fra dette usle Sted og frygtelige Liv og komme til Frihedens Land, hvor de kære er."

Men i samme Øjeblik, som han lyttede til disse fristende Tanker, saa han pludselig for sig Renees alvorlige Ansigt med dets rene, faste og frimodige Udtryk. Skulde han virkelig give efter for Fristelsen og fornægte sin Tro, vilde han bevise sig at være uværdig til hendes Kærlighed. Vilde hun da ikke foragte ham? Vilde hun ikke i hvert Tilfælde have Ret til at gøre det?

Han kendte hende saa godt, at han vidste, at dersom hun nu saa ham i al hans Fornedrelse, i Slavedragten, med de tunge Lænker og det ragede Hoved, vilde hun kun elske ham mere derfor. Hendes Deltagelse vilde blive vakt ved at se hans Lidelser, men hendes Hjertes Kærlighed vilde være at læse i hendes Blik. Men dersom han var fejg og købte Friheden paa Bekostning af sin Tro og Sjælefred, vilde han maaske opleve, at hendes kærlige Smil forsvandt, og hendes Hoved bøjedes ved Tanken om, at han kunde synke saa dybt.

En Skamrødme steg op i hans Ansigt, ikke ved Tanken om sin uværdige Stilling, men fordi han, om det end kun var for et Øjeblik, kunde nære Ønske om at give efter for Sjælefjendens usle Indskydelser. Og derpaa kom han til at tænke paa sin Frelser, der stod for sine Dommere og hørte en af Disciplene fornægte, at han kendte noget til denne Jesus. Han havde nu selv været lige ved at gøre sig skyldig i det samme som Peter, han havde været nær ved at bedrøve sin Frelser paa samme Maade. Den frygtelige Tanke kaldte Taarer i hans Øjne, medens han i sit stille Sind bad om Tilgivelse for sin Synd og om ny Kraft til at holde ud.

Om Natten maatte Galejslaverne sove paa Bænken, hvor de sad Dagen igennem. De fik aldrig Lov at ligge og forlod aldrig deres Plads, uden naar de blev førte til Hospitalet eller Graven. Ved det svage Lyssskær fra en Lampe, der hang midt paa Skibet, kunde Armand kaste Blikket paa sine Lidelsesfæller.

Det var en Nat, som han aldrig glemte — en Nat, i hvilken han ligesom gennemlevede mange Aar i Stedet for faa Timer, saa stor var den sjælelige Kamp, han maatte gennemgaa, saa fort Fortvivlelsen over det Syn, han saa omkring sig. Nattevinden var saa kold, at han gyste, medens hans Lemmer var stive, dels af Kulden, dels af den ubehagelige Stilling, hvori han var tvungen til at sidde. Det vilde i Sandhed have været en Behagelighed uden Lige, dersom han et Øjeblik havde været fri for Lænkerne og haft Lov til rigtigt at hvile sig; men som det var, mærkedes hver Bevægelse af den, han var lænket til, og forøgede dens Lidelser, saa at almindelig Menneskelighed krævede, at han ikke rørte sig, dersom det var muligt at undgaa det.

Midt paa Natten begyndte det at sne; men der var intet til at beskytte de stakkels Slaver mod Vejrets Omskiftelighedder. Enten Solen brændte om Dagen, eller Natten kom med sin bidende Kulde, enten det regnede eller blæste, var de udsatte for alt.

Men Kampen endte med en herlig Sejr for Armand. En underlig Fred og Glæde fyldte hans Sjæl, saa at han næsten glemte sine legemlige Lidelser. Henad Morgenstunden faldt han i en kort Søvn, i hvilken han i Drømme saa sin kære Renee, tog hende i sine Arme, saa ind i hendes Blik og hørte hende hviske: „Min elskede! du er i dobbelt Betydning min, fordi den fælles Sorg forener os endnu mere end Kærligheden i de svundne, lykkelige Dage. Lad os være tro; vi skal aldrig fortryde, at vi har lidt noget for Jesu Skyld."

En uendelig Glæde fyldte ham, og selv da han vaagnede, veg den ikke fra ham, men ansporede ham til Udholdenhed. Hans Drøm hjalp ham i Dagens Løb, medens han arbejdede med Aaren, indtil hans Kræfter svigtede ham, og han næsten mistede Bevidstheden af det uvante Arbejde. Mere end een Gang lod Officeren Pisken falde tungt paa hans blottede Hals for at tvinge ham til fortsat Roning.

Men han tog ydmygt og med sammenbidte Læber mod disse Forhaanelser, indtil Officeren, som var vant til at høre raa Slaver udstøde forfærdelige Eder, standsede og betragtede opmærksomt Slavens alvorlige og bestemte Udtryk og ædle Holdning, som selv ikke Slavedragten kunde skjule.

„Naturligvis en forbandet, huguenottisk Hund, der er mere genstridig end andre!" mumlede han ved sig selv og piskede atter løs med større Grusomhed paa Armand.

Men Armand var ganske stille, thi det var for ham, som Frelseren selv stod ved Siden af ham paa Galejens Dæk og talte hvert Slag, han fik, og lovede ham en herlig Løn for alt, hvad han maatte lide for hans Skyld — Retfærdighedens hvide Kjortel i Stedet for Slavedragten, en Guldkrone i Stedet for det afragede Hoved, en Plads paa hans Trone i Stedet for Roerbænken.

(Fortsættes.)

*) Historisk.

*) Kendsgerning.